

AFB. 13. JAN POORTENAAR. WESTMINSTER BRIDGE, LONDEN.

AFB. 12 EN 13 ZIJN ANDERE AFDRUKKEN VAN DEZELFDE ONVERANDERDE PLAAT (AFB. 11), AFB. 12 ECHTER LICHT, AFB. 13 STERK GERETROUSSEERD. DE INKT HEEFT DAARDOOR TUSSEN DE LIJNEN DE LICHTE PLEKKEN, BIJV. OP DE LAMP EN DE AUTO RECHTS, MET EEN TINT OPGEVULD. OOK DE DUNNE LIJNEN IN DE LUCHT ZIJN DAARDOOR OP DE 2E DRUK KRACHTIGER DAN OP DE EERSTE. DE TINT DIE NAAST DE LIJN IS GEKOMEN, IS IN DE DERDE DUIDELIJK TE ZIEN.

bij het vernissen is de etsgrond er niet zóó op gehecht of het zuur had gelegenheid ook de barstjes in de plaat te bijten, die daarbij ontstaan zullen zijn. De eerste afdrucken vertoonen dus een met barsten dooraderd wolkachtig waas dat door Rembrandt niet bedoeld of gewenscht werd. Wordt dit nu niet opzettelijk uit de plaat verwijderd, dan zal het vlugger uitslijten dan de aanmerkelijk dieper gebeten lijnen en daardoor in afdruk minder zichtbaar worden — waardoor de artistieke waarde der prent wordt verhoogd. Toch is uit den tijd, dat na de proefdrukken de oplaag met een in de marge der plaat gesneden onderschrift verscheen, de gewoonte gebleven, proefdrukken „avant la lettre” hooger te schatten dan de bladen met den titel. Evenzoo is het met de drukken die in de marge van de plaat een proef-etsje om 't zuur te probeeren, een *essai de pointe*,

dragen. Wordt het later weer weg geslepen dan acht men gaarne de drukken met dit proef-etsje van hoogere waarde....

* * *

Wij willen tenslotte nog even over de kleurets spreken.

Inplaats van prenten in een of twee, volle kleuren, zooals geheel in het wezen der grafiek ligt, is in den laatsten tijd weer de veelkleurige prent met kleur-overgangen in zwang gekomen. De veelkleurigheid kan van één plaat direct worden verkregen door op elk deel der oppervlakte de vereischte kleur aan te brengen, maar ook door drie hoofdkleuren aan te nemen en voor iedere kleur één plaat te bewerken. Worden de drie platen dan over elkaar op 't zelfde papier afgedrukt, dan is de prent gereed. Hier zijn met drie kleuren zeer veel combinaties